

Obsah:

Úvod	13
1. kapitola	17
Komunikace jako „jev/proces“	17
2. kapitola	18
Komunikace jako prostředek i téma osobnostní a sociální výchovy	18
2.1. Komunikace jako základní způsob modelového chování učitele k žákům	18
2.2. Komunikace jako předmět reflexe v jakýchkoliv školních situacích	20
2.3. Komunikace jako prostředek dorozumění v lekcích OSV	25
2.4. Komunikace jako téma OSV, prostupující současně více či méně i dalšími tématy OSV:	26
přehled témat OSV:	
a) Spíše osobnostní (individuální) tematika :	27
- sebepoznání a tvorba sebepojetí	27
- zdokonalení základních kognitivních funkcí	29
- seberegulace a sebeorganizace	30
- psychohygiena ³¹	
- kreativita (s akcentem na sociální a estetickou)	32
b) Spíše sociálně orientovaná tematika :	33
- poznávání lidí	33
- mezilidské vztahy	35
- kooperace a kompetice	36
c) Spíše hodnotová/etická tematika:	37
- praktická etika	37
- řešení problémů, rozhodovací dovednosti (vztahové...)	39
d) Specifické aplikace:	40
- jednání v rolích (sociálních, biologických...)	40
- jednání v situacích	41
2.5. Komunikace jako samostatné téma OSV	42

3. kapitola	45
Mýty kolem výuky komunikace a rizika z nich vyplývající	45
4. kapitola	49
Koncepční principy výuky (v lekcích) komunikace	49
5. kapitola	55
Hlavní metody výuky komunikace	55
5.1. cvičení ovlivňující obecněji organismus	55
5.2. debatní metody	55
5.3. extralingvistická cvičení	56
5.4. formuláře, pracovní listy	56
5.5. metody dramatické výchovy: živé obrazy	57
pantomimy	57
zvukově verbální hry	57
plná hra v roli	57
simulace	58
5.6. monologické techniky	58
5.7. natáčení/nahrávání, fotografické apod.	59
5.8. přednes	59
5.9. reálné situace v životě žáků mimo rámec učení se komunikaci	59
5.10. reálné, žáky autenticky prožívané situace v rámci učení se o komunikaci (při tréninku)	61
5.11. sebereflexivní a zpětnovazební techniky	62
5.12. simulace	62
5.13. slovesné hry	63
5.14. sociální „experimenty“	63
5.15. techniky pro obecné zdokonalování vnímání	64
5.16. technická cvičení pro rozvoj řeči	64
5.17. vizuálně imaginativní metody	64
5.18. výrazová cvičení	65
5.19. záměny pohybů a zvuků	65

6. kapitola	66
Témata a příklady k nim vhodných (typů) technik	66
6.1. Úvod – A. Elementární teorie tématu a odkazy	66
B. Cíle a techniky pro výuku tématu	67
C. Téma v komunikaci učitele samého	67
6.2. Čím „mluvíme“ (kódy a znaky v komunikaci)?	67
A. Elementární teorie	67
B. Cíle	68
Ukázky technik : Co vím o své neverbální komunikaci	69
Mimické odpovědi	69
Foto-film	69
Němá scéna	70
Tlumočníci	70
Skutky	71
Pětilístek	71
Němé značky	72
C. Téma v komunikaci učitele samého	73
6.3. Jak přijímáme komunikační zprávy (pozorování, naslouchání)	74
A. Elementární teorie	74
B. Cíle	75
Ukázky technik : Kopírování	76
Stereotypy	76
Sousoší	77
Situace na videu/ magnetofonu	77
Konstruktivistické naslouchání	78
Aktivní naslouchání	79
C. Téma v komunikaci učitele samého	80

6.4. Jak tvoříme komunikaci	
(Tvorba základních kódů – technika a ...)	81
A. Elementární teorie	81
B. Cíle	84
Ukázky technik : Uvolnění	85
Pocit vlastního pohybu	85
Činnosti v různých	
výrazech	86
Maska	87
Kouzelné kalhoty	87
Učíme se dýchat	88
Některá technická řečová	
cvičení	89
Zástupný text	90
C. Téma v komunikaci učitele samého	90
6.5. Jaké specifické komunikační dovednosti je dobré znát a umět ?	91
6.5.1. Parametry dobré komunikace :	91
a/ Otevřenost:	92
A. Elementární teorie	92
B. Cíle - úvod	94
Ukázky technik: Výhody a nevýhody otevřenosti v komunikaci	94
S kým mluvím „, na rovinku“	95
Moje pocity (moje vlastnosti)	96
V tvém jednání se mi líbí	96
C. Téma v komunikaci učitele samého	97
b/ Přesnost :	98
A. Elementární teorie	98
B. Cíle	98
Ukázky technik: Přesnost pohybů	99
Zrcadlení výroků	99
Pantomima fotografie	100
Němý tlumočník	100

	Slova	101
	Jak si nerozumíme	101
	Krájení jablka	102
	C. Téma v komunikaci učitele samého	102
c/ Pozitivnost :		103
	A. Elementární teorie	103
	B. Cíle	104
	Ukázky technik: Negativní a pozitivní výroky	105
	Navazované vyprávění	105
	Mycí linka	106
	Podpůrné výroky	107
	Pozitivní zpětná vazba	108
	C. Téma v komunikaci učitele samého	108
d/ Respektování:		109
	A. Elementární teorie	109
	B. Cíle	110
	Ukázky technik: Obrázek od moře	111
	Co mi vadí v komunikaci	111
	Formulace pravidel	
	fungování skupiny	112
	Diskuse na kontroverzní téma I	113
	Máš plné právo si myslet	114
	Diskuse na kontroverzní téma	
	II – výměnné role	114
	C.Téma v komunikaci učitele samého	115
e/ Tvořivost :		116
	A. Elementární teorie	116
	B. Cíle	117
	Ukázky technik: Sousoší	118
	Znaková řeč	118
	Překlady pohybů – překlady	
	pohybem	119
	Fantastická slova	120
	Rychlé věty	120
	Rychlá slovní reakce	121
	Řeč v žánrech	121

Barvitě vyprávění	121
Osobní styl	122
C. Téma v komunikaci učitele samého	124
f/ Účelnost :	124
A. Elementární teorie	124
B. Cíle	126
Ukázky technik: Důvody ke komunikaci	127
Prošvihnutá šance	128
Balón	129
Kdo hovoří nejvíce	130
Pronikání do kruhu	130
Oč tu vlastně jde?	131
Sponzorský dar	132
C. Téma v komunikaci učitele samého	133
6.5.2. Formy komunikace a funkční moduly	134
A. Elementární teorie	134
B. Cíle	136
- a) Monolog – ukázky technik:	137
Navazované vyprávění	137
Příběh věci – monolog věci	138
Jednosměrná komunikace	138
Referát-prezentace- přednáška	139
- b) Dialog – ukázky technik:	140
Monodialog	140
Pravidla dialogu	141
Kontrolovaný dialog	141
Přežití na Saahaře	142
- c) Funkční moduly – ukázky technik:	144
Když chci sdělit	144
Kdo jsem	145
C. Téma v komunikaci učitele samého	146
6.5.3. Komunikační situace	147
A. Elementární teorie	147
B. Cíle	150
Ukázky technik: Orientace v situaci	150

	Zajímavé situace	151
	Debata o čemkoliv	152
	Přemlouvání	153
	Konflikty	153
	Parkoviště	156
	Blízko skutečnosti	158
	Komunikace v různých školních situacích	159
	C. Téma v komunikaci učitele samého	161
6.5.4. Role		162
	A. Elementární teorie	162
	B. Cíle	164
	Ukázky technik: Role a komunikace	165
	Na úřadě	166
	Jak komunikuji v rolích	167
	Skupinové role	167
	Jednání v reálných rolích v reálných školních situacích	168
	Školní role a komunikace	168
	C. Téma v komunikaci učitele samého	170
6.5.5. Spontánní či záměrné strategie		171
	A. Elementární teorie	171
	B. Cíle	172
	Ukázky technik: Slepé uličky	172
	Popis rolí	173
	Životní postoje a komunikace	174
	Manipulace	175
	Nácvik proti provokacím	177
	Asertivita	178
	- Buďte tak laskav	179
	- Ne, nechci	179
	- Horká židle	180
	- Zvládání kritiky	180
	Budu končit	181
	Empatická odpověď	182
	Komunikace	183

Kam pojedeme?	184
C. Téma v komunikaci učitele samého	184
6.6. Pravda, lež a předstírání v komunikaci	185
A. Elementární teorie	185
B. Cíle	188
Ukázky technik: O pravdě a lži	188
Celníci a pašeráci	190
Neutrální výraz	190
Alter ego	191
Citáty o lži	192
C. Téma v komunikaci učitele samého	192
6.7. Komunikace se sebou samým	193
A. Elementární teorie	193
B. Cíle	195
Ukázky technik: Vnitřní úsměv	195
Sedm klíčových slov	196
Tichý „mono-dialog“	196
Hlasitý „mono-dialog“	197
Jsem zdrojem svých pocitů	198
Seberegulativní dialogy se sebou samým	200
Sebekoučování	201
Sebepotvrzující formulky	202
C. Téma v komunikaci učitele samého	203
Literatura	204